15.10.2018

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle raideliikennelaiksi (HE 105/2018)

Ehdotettuun raideliikennelain 168 § sisältää vastaavan säännöksen kuin nykyisen rautatielain 84 §. Tätä lainkohtaa on käytännössä tulkittu siten, ettei raideliikenteen liikenteenohjauspalveluita tuottava yhtiö voi kuunnella edes omassa raideliikenteen ohjaustoiminnassaan syntyviä tallenteita. Yhtiö joutuu lähettämään tallennepyynnön Liikennevirastoon, jonka jälkeen tallenne toimitetaan yhtiölle tyypillisesti 3-9 arkipäivän kuluttua.

Menettely on hidas eikä vastaa tarvetta kehittää yhtiön turvallisuustyötä ja palvelun laatua raideliikenteen ohjaustoiminnan turvallisuuden maksimoiseksi.

Turvallisuuden varmistamiseksi ja toiminnan laadun edelleen kehittämiseksi olisi välttämätöntä, että rautatieliikenteen ohjauksesta vastaavalla yhtiöllä olisi oikeus suoraan käyttää pykälässä tarkoitettuja omaa toimintaansa koskevia rautatieliikenteen viestinvaihtoa koskevia tallenteita ja niitä koskevia tunnistamistietoja. Tämä on erityisen tärkeää liikenteenohjauksen toimintatapojen ja -menetelmien kehittämiseksi sekä vaaratilanteiden ennaltaehkäisemiseksi. Nykyinen käytäntö ei anna mahdollisuuksia välittömään analyysiin, jotta korjaavat toimenpiteet - esimerkiksi eri tahoja koskevien menettelytapaohjeiden täsmentäminen tai lisäkoulutuksen ja -opastuksen järjestäminen - voitaisiin välittömästi järjestää.

Lennonvarmistuspalveluista vastaavalla yhtiöllä Air Navigation Services Finland Oy:llä (ANS Finland) on oikeus Ilmailulain (2014/864) 116 § mukaan kuunnella toiminnassaan syntyneitä tallenteita. Raideliikennelain 163 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi voimassa olevaa kaupunkiraideliikennelain 17 §:ää vastaavasti kaupunkiraideliikenteen (metro- ja raitioliikenne) liikenteenohjauksesta vastaavalle taholle vastaava oikeus tallenteiden kuuntelemiseen. Rautatieliikenteen liikenteenohjauspalveluita tarjoavaa yhtiötä (Finrail Oy) tai yhteisöä ei ole syytä asettaa eri asemaan kuin vastaavia tahoja ilmaliikenteessä ja kaupunkiraideliikenteessä.

Tallenteita ja muita viestintäpalveluita saisi käyttää vain yhtiön tai yhteisön suorittamassa liikenneturvallisuuteen liittyvässä viestinnässä. Kaikki yhtiön viestinnän osapuolet ovat tietoisia tällaisen viestiliikenteen tallentamisesta.

Finrail Oy • Esterinportti 2 C, 00240 Helsinki • www.finrail.fi
etunimi.sukunimi@finrail.fi • Y-tunnus 2512095-7

15.10.2018

Nykyisin voimassa olevaa käytäntöä perusteltiin aiemmin sillä, että liikenteenohjauksen ollessa osa VR-konsernia, tilanne saattoi olla kilpailuneutraliteetin kannalta ongelmallinen, koska VR-konsernin työntekijät voisivat kuulla myös kilpailevan operaattorin viestiliikennettä. Nykyisin liikenteenohjauspalveluita tarjoaa Finrail Oy, joka on jo vuonna 2015 eriytetty VR-konsernista omaksi valtion kokonaan omistamaksi osakeyhtiöksi. Yhtiö toimii täysin puolueettomasti eri operaattoreiden suhteen tarjoten näille liikenteenohjauspalveluita. Näin ollen kilpailuneutraliteettiin liittyviä syitä sille, ettei yhtiö voisi kuunnella omassa toiminnassaan syntyneitä tallenteita, ei enää ole.

On myös otettava huomioon, että lain 136 §:n 4 momentin mukaan yhtiön tai yhteisön palveluksessa olevaan henkilöön sovellettaisiin rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä pykälässä tarkoitettuja liikenteenohjauspalvelutehtäviä.

Edellä mainittujen syiden vuoksi olisi perusteltua muuttaa ehdotettua 168 §:ä siten, että myös liikenteenohjauspalveluita tarjoava yhtiö tai yhteisö saa käyttää kyseisessä pykälässä tarkoitettuja rautatieliikenteen tallenteita ja niitä koskevia tunnistamistietoja omaan johtamisjärjestelmäänsä tai sen rataverkon haltijalle tarjoamiin palveluihin liittyvän valvonnan suorittamiseksi sekä toiminnassaan tapahtuneiden vaaratilanteiden ja onnettomuuksien tutkintaan vastaavien tapahtuminen ennaltaehkäisemiseksi.

Finrail Oy

Sanna Järvenpää
Operatiivinen johtaja